

Деменнікова Т. В.
викладач педагогічних дисциплін
Бериславський фаховий педагогічний коледж
імені В.Ф.Беньковського
Херсонського державного університету
м. Берислав

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Одним із основних завдань психолого-педагогічної підготовки спеціалістів для освіти – формування професійного педагогічного мислення практичного типу, що включає в себе високий рівень розвитку процесів аналізу, рефлексії, прогнозування і перетворення. Саме від якості педагогічного мислення залежить і процес і результат оновлення сучасної школи [1, с. 40-41].

Важливим засобом формування педагогічного мислення майбутнього вчителя нової початкової школи є активні методи навчання.

Активні методи навчання у порівнянні з традиційними методами мають наступні особливості: активізація мислення, обов'язковість взаємодії студентів між собою і керівником заняття; наявність можливостей для поетапної оцінки успішності і повноти засвоєння навчального матеріалу; підвищений ступінь мотивації, емоційності і творчий характер занять; спрямованість переважно на розвиток або оволодіння професійними, інтелектуальними, поведінковими навичками і вміннями у стислі терміни [1, с. 305].

З метою формування активного мислення на заняттях педагогічних дисциплін ми пропонуємо студентам завдання відповідного характеру, а саме: обґрунтувати, довести, описати, визначити, пояснити, прокоментувати, порівняти, проаналізувати, класифікувати, узагальнити, зробити висновки, аргументувати думку, дослідити, поспостерігати.

Завдання комплектуємо так, щоб вони склали систему для кожної теми: завдання на комбінування інформації, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, планування і виконання практичної діяльності. Пропонуємо студентам ряд запитань і завдань, які вимагають аналізу основних понять теми:

1. Яке з наведених нижче загальних значень функції підходить для визначення основних функцій педагогічної діяльності вчителя?

2. У педагогічній літературі виділяють шість основних здібностей до педагогічної діяльності. Визначте для виконання яких функцій учителя стануть у нагоді педагогічні здібності й заповніть таблицю.

Назва функції вчителя	Короткий зміст функції	Здібності вчителя необхідні для реалізації даної функції
-----------------------	------------------------	--

Особливу увагу надаємо навчанню студентів основним прийомам опрацювання теоретичного матеріалу: складання розгорнутого плану, тез, різного виду конспектів, різного виду питань до тексту, структурно-логічних і опорних схем, спочатку заповнення, а потім самостійне складання порівняльних таблиць, самостійне моделювання тематичних понять на основі раніше засвоєних основних педагогічних категорій та лексичного значення слів.

Система запитань, вправ, завдань (від репродуктивного до творчого характеру) є важливим засобом формування педагогічного мислення студентів у процесі вивчення педагогічних дисциплін, їх інтеграція з іншими видами завдань, груповою формою навчання та інтерактивними методами створює умови для підвищення ефективності професійної підготовки за рахунок управління і організації пізнавальної діяльності студентів.

Як показує досвід більшість студентів мають значні труднощі у формулювання проблемних запитань до змісту навчального матеріалу. Спочатку пропонуємо студентам дати відповідь на наші запитання, щоб активізувати мислення, а потім самостійно підготувати запитання з опорою на

ключові слова створені Джоном Мейнардом на основі «систематики» Блума для фронтального усного і письмового опитування з використанням інтерактивних прийомів «Незакінчене речення», «Так-ні», «Вітер дме» та ін. Така робота спрямована на формування у студентів уміння складати і застосовувати різного типу запитання на педагогічній практиці.

Навчання на основі використання структурно-логічних схем, таблиць дозволяє формувати у майбутніх учителів початкових класів систему знань на основі усвідомлення і осмислення змісту навчальної дисципліни та методів пізнавальної діяльності, що сприяє розвитку педагогічного мислення і професійних компетентностей. Для цього на перших заняттях з педагогічних дисциплін знайомимо студентів із метою складання структурно-логічних схем та їх видами. Пропонуємо колективне, коментоване складання простих структурно-логічних схем по типу «павучок», учимо згортати інформацію на основі виділення головного і розгортати її при читанні схем. Поступово рівень самостійності у виконанні подібних завдань збільшуємо. Для прикладу це можуть бути завдання такого типу: визначте взаємозв'язок понять «професійна компетентність», «компетентність», «педагогічна компетентність», «компетенція», зобразіть його за допомогою схеми; поясніть, як пов'язані між собою професійна компетентність і педагогічна майстерність учителя.

Для структурування знань студентів, полегшення їх запам'ятовування пропонуємо спочатку заповнювати порівняльні таблиці, потім самостійно визначати зміст колонок і рядків такого виду таблиць при вивченні іншого навчального матеріалу.

Прикладом завдань творчого характеру може бути складання кодексу цінностей вчителя НУШ на основі самостійного аналізу змісту Концепції нової української школи. Для усвідомлення студентами інтегрованого підходу у НУШ на заняттях педагогічного циклу пропонуємо завдання за темами тижня, наприклад, завдання до теми «Театр»: ознайомтесь з поняттями «авансцена», «антракт», «галерка», «інтермедія», «конференсьє», «мізансцена», «монолог»,

«полілог», «пролог», «реквізит», «роль», «надзавдання», «суфлер», «сцена», «театральний етюд»; встановіть аналогію (подібність) із вчительською професією, школою; опишіть у чому вона (аналогія) проявляється (по два терміни за вибором студента).

Одним із чинників активізації самостійної творчої пізнавальної діяльності студентів є широке запровадження в навчальний процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. З цією метою створюємо і використовуємо електронні курси в системі дистанційного навчання Бериславського фахового педагогічного коледжу «Вчись онлайн», пропонуємо завдання пов'язані із пошуком потрібної інформації у комп'ютерній мережі подібного типу: знайдіть у мережі Інтернет опис понять «тьютор», «коуч», «ментор», «фасилітатор», «едвайзер», «наставник»; проаналізуйте їх спільні й відмінні риси з професією вчителя; спрогнозуйте майбутнє професії вчителя.

Таким чином, досвід нашої роботи дає можливість нам стверджувати, що використання активних методів навчання у поєднанні інформаційних, інтерактивних технологій, реалізація інтегрованого, тематичного підходів у процесі вивчення предметів педагогічного циклу сприяють формуванню активного педагогічного мислення, розвитку творчих здібностей студентів, що є цільовими орієнтирами у підготовці вмотивованого, успішного вчителя початкових класів нової української школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кашапов М. М. Психология педагогического мышления. СПб: Алетейя, 2000. 463 с.